

Sygn. akt I ACa 801/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Kowacz-Braun (spr.)
Sędziowie:	SSA Teresa Rak SSA Paweł Czepiel
Protokolant:	sekr. sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2018 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa T. K.

przeciwko (...) S.A. w W.

o podwyższenie renty

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 21 lutego 2017 r. sygn. akt I C 299/16

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach I i II w ten sposób, że i w tym zakresie oddala powództwo;**
- 2. zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 3.846 zł (trzy tysiące osiemset czterdzieści sześć złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata M. W. kwotę 2.214 zł (dwa tysiące dwieście czternaście złotych), w tym 414 zł podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA Teresa Rak SSA Anna Kowacz-Braun SSA Paweł Czepiel

Sygn. akt I ACa 801/17

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 9 stycznia 2018 r.

Powódka T. K. w pozwie, ostatecznie sprecyzowanym w piśmie z dnia 15 września 2016 r. i na rozprawie w dniu 8 listopada 2016 r., skierowanym przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W. Oddziałowi (...) w K. wniosła o:

1. podwyższenie renty uzupełniającej zasądzonej w pkt II wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 29 sierpnia 2007 r., sygn. akt I C 1552/05, o kwotę 1.600 zł miesięcznie począwszy od 1 lutego 2016 r. płatną do każdego 15-tego dnia miesiąca z góry z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na wypadek opóźnienia w płatności każdomiesięcznej należności,
2. zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki kwoty 62.764,21 zł tytułem skapitalizowanej renty uzupełniającej za okres od 1 stycznia 2013 r. do 31 stycznia 2016 r. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od daty wymagalności poszczególnych rat renty do dnia zapłaty,
3. zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki kwoty 10.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 18 marca 2016 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę,
4. zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Strona pozwana (...) Spółka Akcyjna Oddział (...) w K. w odpowiedzi na pozew i w piśmie procesowym z dnia 20 października 2016 r. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W ocenie strony pozwanej powódka nie wykazała „istotnej zmiany stosunków”, która uzasadniałaby żądanie waloryzacji wysokości renty zgodnie z art. 907 § 2 k.c. Odnosząc się do żądania zasądzenia zadośćuczynienia w wysokości 10.000 zł strona pozwana wskazała, że ustawodawca uwarunkował możliwość dochodzenia zadośćuczynienia od uprzedniego uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia na skutek wyrządzonego przez osobę trzecią czynu niedozwolonego. Według strony pozwanej ustawa nie przewiduje zadośćuczynienia za krzywdę w postaci utraty partnera życiowego.

Wyrokiem z dnia 21 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy w Krakowie:

I. zasądził od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w W., Oddział (...) w K. na rzecz powódki T. K. kwotę 14.280 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 21 lutego 2017 r. do dnia zapłaty;

II. zasądził od strony pozwanej (...) S.A. z siedzibą w W., Oddział (...) w K. na rzecz powódki T. K. rentę uzupełniającą w kwocie 2.720 zł począwszy od dnia 1 marca 2017 r., płatną do dnia 15-go każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia płatności każdej miesięcznej renty – a to w miejsce renty zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 29 sierpnia 2007 r., do sygn. akt I C 1552/05;

III. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

IV. przyznał adwokat M. W. od Skarbu Państwa Sąd Okręgowy w Krakowie wynagrodzenie w kwocie 7.200 zł plus 23% podatku VAT za udzielenie powódce nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu;

V. odstąpił od obciążenia powódki T. K. pozostałymi kosztami procesu.

Sąd Okręgowy wskazał, iż bezsporne pomiędzy stronami były następujące okoliczności:

W dniu 19 czerwca 1981 r. powódka T. K. uległa wypadkowi samochodowemu, w następstwie którego doznała poważnych obrażeń ciała – powódce amputowano prawą nogę, a prawa ręka została zespolona w sposób trwały za pomocą elementów metalowych.

Sąd Wojewódzki w B.wyrokiem z dnia 20 lipca 1984 r., sygn. akt C 141/84, zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki odszkodowanie oraz rentę uzupełniającą, a ponadto ustalił odpowiedzialność strony pozwanej za skutki wypadku z dnia 19 czerwca 1981 r. jakie mogą zaistnieć dla powódki w przyszłości.

Obecnie(...)S.A. wypłaca powódce tytułem renty łączną kwotę 2.303,67 zł miesięcznie, w tym z tytułu utraty zdolności do pracy – 1.543,67 zł i z tytułu zwiększonych potrzeb – 760 zł. Renta z tytułu zwiększonych potrzeb obejmuje: koszty opieki – 622,16 zł, koszty leków – 40 zł oraz 50% dodatku pielęgnacyjnego – 97,84 zł.

Dalej Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie ugody pozasądowej zawartej dnia 15 października 1999 r. strona pozwana zobowiązała się z dniem 1 stycznia 2000 r. każdorazowo doliczać 50% zasiłku pielęgnacyjnego do ustalonej kwoty renty uzupełniającej wyliczanej zgodnie z wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w B.z dnia 20 lipca 1984 r.

Sąd Okręgowy w K. w pkt II wyroku z dnia 29 sierpnia 2007 r., sygn. akt I C 1552/05, zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki rentę uzupełniającą w kwocie 2.000 zł miesięcznie od 1 września 2007 r. płatną do 15-tego każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności każdomiesięcznej należności, w miejsce renty zasądzonej wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w B.z dnia 20 lipca 1984 r., sygn. akt C 141/84, w wysokości 1.615,79 zł miesięcznie. Zasądzona kwota obejmowała wydatki z tytułu zwiększonych potrzeb powódki, takich jak konieczność stosowania specjalnej diety w związku z siedzącym trybem życia, koszty konsultacji medycznych związanych z pojawieniem się bólu fantomowego, konieczność korzystania z pomocy i opieki osób trzecich oraz dalszych zabiegów medycznych.

Orzeczeniem (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w S. z dnia 18 maja 2015 r. ustalono, że powódka jest osobą o znacznym stopniu niepełnosprawności. Przedmiotowe orzeczenie wydano na stałe. Niepełnosprawność istnieje u powódki od 33-go roku życia. Ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 20 kwietnia 2015 r. Powódka jest osobą niezdolną do pracy. Stwierdzony u powódki stopień naruszenia sprawności organizmu na poziomie aktywności indywidualnej i społecznej przejawia się brakiem możliwości samodzielnego funkcjonowania, prowadzenia gospodarstwa domowego i aktywności społecznej adekwatnej do wieku. Powódka wymaga stałej pomocy i opieki innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Powódka cierpiała od wielu lat na liczne samoistne schorzenia w postaci nadciśnienia tętniczego, chorobę niedokrwienną serca, kamicę żółciową a od trzech lat jest po operacji na chorobę nowotworową.

W trakcie postępowania sądowego w sprawie IC 1552/05 Sądu Okręgowego w K. wykazane zostało, że w dniu 15 października 1999 r. zawarta została pomiędzy (...) S.A. w W. i T. K. ugoda, mocą której ubezpieczyciel zobowiązał się do dopłaty do wypłacanej renty uzupełniającej za okres od 1 stycznia 1995 r. do 31 grudnia 1999 r. kwotę 2.648 zł. Powódka oświadczyła, że wymieniona wyżej kwota całkowicie zaspokaja jej roszczenie i nie będzie z tego tytułu dochodzić swoich praw na drodze sądowej. Mimo tego Sąd Okręgowy w K. w sprawie IC 1552/05 wyrokiem z 29 sierpnia 2007 r. podwyższył rentę uzupełniającą powódce orzeczoną wcześniej wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w B.z 20 lipca 1984., sygn. I 141/84.

Powódka przez około 30 lat prowadziła wspólne gospodarstwo domowe wraz ze swoim partnerem, z którym pozostawała w nieformalnym związku. W czerwcu 2015 r. partner opuścił powódkę i związał się z inną kobietą. Do tego czasu partner powódki pomagał jej we wszystkich czynnościach co do których wymagała pomocy z uwagi na swoją niepełnosprawność.

Powódka ma niesprawną prawą rękę, od 2002 r. porusza się na wózku inwalidzkim. Z uwagi na swoją niepełnosprawność wymaga pomocy w podstawowych czynnościach, takich jak kąpiel, robienie zakupów czy przygotowywanie posiłków, w wymiarze 4 godzin dziennie. Do 2015 r. powódką opiekował się jej partner życiowy. W

chwili obecnej powódce pomaga córka K. K. wraz ze swoim mężem. Córka powódki ma małe dzieci w wieku 4,5 i 11 lat, dlatego nie może zapewnić powódce pomocy w pełnym zakresie.

W związku z bólami fantomowymi powódka zażywa leki psychotropowe, których miesięczny koszt to ok. 200 zł.

Koszt jednej godziny opieki osoby wykwalifikowanej nad osobą niepełnosprawną z orzeczonym znacznym stopniem niepełnosprawności dla podopiecznych Miejskiego Ośrodka (...)w S. w latach 2013 – 2016 kształtował się w sposób następujący:

- w 2013 r. – 7,80 zł za godzinę opieki,
- w 2014 r. – 7,60 zł za godzinę opieki,
- w 2015 r. – 9,80 zł za godzinę opieki,
- w 2016 r. – 12,00 zł za godzinę opieki.

Można zatem przyjąć, że średni koszt za godzinę opieki w całym tym okresie wynosi 10 zł.

Odwołując się do treści art. 904 § 2 k.c. Sąd Okręgowy, na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego uznał, że nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca podwyższenie renty.

Powódka w czerwcu 2015 r. została opuszczona przez partnera życiowego, który do tej pory przez wiele lat pomagał jej we wszystkich czynnościach życiowych których z uwagi na niepełnosprawność wykonywać nie mogła. Dotychczas orzeczona renta z tego tytułu, objęta wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z 29 sierpnia 2007 r., sygn. akt IC 1552/05, zaspokajała potrzeby powódki z tytułu opieki, ale w sytuacji kiedy powódka dodatkowo miała przy sobie osobę wieloletniego partnera życiowego, który pomagał jej i opiekował się nią.

Uzasadnienie w/w orzeczenia Sądu, przy uzupełnieniu renty, nie wskazywało konkretnie w jakiej części podwyższona renta obejmuje koszty pomocy i opieki osób trzecich a na rentę tę składały się również koszty zwiększonych wydatków z tytułu stosowania specjalnej diety, koszty konsultacji medycznych i koszty leków. Dlatego też Sąd Okręgowy uznał za uzasadnione żądanie powódki w części dotyczącej podwyższenia renty z tytułu kosztów opieki od czerwca 2015 r., kiedy powódka pozostała sama z niewielką pomocą córki, która ma swoją rodzinę i niewiele czasu na pomoc matce.

Sąd Okręgowy przyjął koszt 1 godziny opieki na 10 zł za okres od 6-grudnia 2015 r. (7 miesięcy) ustalając, że zakres dodatkowej opieki koniecznej dla powódki wynosi 2 godziny dziennie. Z wyliczenia za ten okres wynika, iż kwota należna powódce to 4.200,00 zł. W okresie od stycznia do grudnia 2016 r. koszt opieki 12 zł dziennie przez 2 godziny dziennie wynosi łącznie 8.640,00 zł. Za okres od stycznia do lutego 2017 r. po 12 zł za godzinę, 2 godziny dziennie to kwota 1.440,00 zł. Łącznie zatem za okres od czerwca 2015 r. do lutego 2017 r. to 14.280 zł i jest to skapitalizowana renta uzupełniająca z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty. Renta została ustalona co do zakresu i wysokości w toku tego postępowania, stąd odsetki liczone jak w punkcie I wyroku.

W punkcie II wyroku Sąd Okręgowy zasądził rentę uzupełniającą w miejsce dotychczasowej w wysokości 2.000 zł w kwocie 2.720 zł przyjmując, że należna powódce renta z tytułu kosztów opieki za dwie godziny dziennie po 12 zł za godzinę, przez 30 dni – wynosi 720,00 zł. Renta ta zasądzona została od 1 marca 2017 r.

W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone, a w szczególności w części dotyczącej żądanej kwoty renty uzupełniającej, jak też co do renty za 3 lata wstecz, tj. od 2013 r. Sąd Okręgowy przyjął, że zmiana stosunków w aspekcie art. 907 § 2 k.c. nastąpiła w czerwcu 2015 r. kiedy powódka pozostała bez pomocy i opieki.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo również w zakresie kapitalizacji renty i żądania zadośćuczynienia za opuszczenie powódki przez partnera życiowego i zostawienie jej bez pomocy, w tym zakresie ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności.

W odniesieniu do kosztów procesu, Sąd odstąpił od obciążenia powódki kosztami procesu na podstawie art. 102 k.p.c.

Apelację od tego wyroku, zaskarżając go w części to jest w zakresie punktu I i II wniosła strona pozwana, która zarzuciła:

1. naruszenie prawa materialnego, a to art. 907 § 2 k.c. w związku z art. 444 § 2 k.c. poprzez błędną ich wykładnię i niewłaściwe zastosowanie poprzez uznanie, iż nastąpiła istotna zmiana stosunków, która uzasadnia podwyższenie renty dla powódki, tym bardziej, że powódka nie udowodniła, aby od czerwca 2015 r. poniosła jakieś zwiększone koszty opieki;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegający na przyjęciu, że:

- powódka od czasu opuszczenia jej przez partnera życiowego, tj. od czerwca 2015 r. potrzebuje dodatkowej opieki w wysokości 2 godzin dziennie, mimo iż sama powódka i jej córka twierdziły, że powódka potrzebuje 4 godzin opieki dziennie, a nie zostały przeprowadzone w sprawie żadne dowody wskazujące na zwiększony zakres opieki nad powódką w stosunku do stanu z 2007 r., kiedy to Sąd Okręgowy w K. orzekał o podwyższeniu renty dla powódki, oraz że taka konieczność sprawowania nad powódką dodatkowej opieki w wymiarze 2 godzin dziennie jest związana z wypadkiem z 1981 r., mimo iż po wyroku z 2007 r. ujawniły się u powódki nowe schorzenia między innymi nowotwór i Kamnica, których związek z tym wypadkiem nie został wykazany;

- renta z tytułu opieki objęta wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 29 sierpnia 2007 r. zaspokajała potrzeby powódki z tytułu opieki, bowiem uwzględniała fakt, iż opieka ta świadczona była poprzez partnera powódki, mimo iż w uzasadnieniu do wyroku z dnia 29 sierpnia 2007 r. Sąd nie powołuje się na ograniczenie kosztów opieki ze względu na jej świadczenie przez partnera życiowego powódki.

Wskazując na powyższe zarzuty strona pozwana wniosła o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów procesu za II instancję w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego. Nadto pełnomocnik powódki wniósł o przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu, oświadczając że nie zostały one pokryte ani w całości ani w części.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja strony pozwanej (...) S.A. w W. jest uzasadniona.

Ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny Sąd Apelacyjny przyjął za własny za wyjątkiem ilości godzin wymaganej opieki nad powódką. Ustalenia te w głównej mierze wynikają z dokumentów urzędowych jakimi są wyroki Sądu, którymi między innymi zasądzono na rzecz powódkę rentę a następnie ją podwyższono.

Natomiast zgodzić się należy z zarzutem strony apelującej, że doszło do błędu w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że od czerwca 2015 r. powódka T. K. potrzebuje dodatkowej opieki w wymiarze 2 godzin dziennie. Ustalenie to nie wynika z dowodów przeprowadzonych w sprawie, które można by uznać za wiarygodne.

Przed szerszym omówieniem tej kwestii konieczne jest jednak wyjaśnienie kiedy można w oparciu o art. 907 § 2 k.c. żądać zmiany wysokości renty.

Ocena, czy nastąpiła zmiana stosunków, uzasadniająca żądanie modyfikacji wysokości lub czasu trwania renty, o której mowa w tym przepisie wymaga porównania stanu faktycznego ustalonego w chwili orzekania o zasądzeniu renty lub w dacie zawarcia ugody (sądowej lub pozasądowej) w tym przedmiocie oraz stanu z chwili, której dotyczy żądanie zmiany. O zmianie można bowiem mówić jedynie wówczas, gdy nastąpiła ona po wydaniu wyroku zasądającego rentę lub po zawarciu umowy w tym przedmiocie (zob. uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 18 października 1972 r. – zasada prawna, III PZP 25/72, OSNCP 1973, nr 3, poz. 38, z omówieniem A. Szpunara i W. Wanatowskiej, Przegląd

orzecznictwa, NP 1974, nr 1, s. 77, oraz E. Wengerka, Przegląd orzecznictwa NP 1974, nr 7–8, s. 1053; wyrok SN z dnia 28 listopada 1972 r., III PRN 94/72, OSNCP 1974, nr 2, poz. 22, z omówieniem A. Szpunara i W. Wanatowskiej, Przegląd orzecznictwa NP 1975, nr 2, s. 285, oraz E. Wengerka, Przegląd orzecznictwa, NP 1975, nr 6, s. 876; też wyrok SN z dnia 6 grudnia 2000 r., II UKN 125/00, OSNAPiUS 2002, nr 15, poz. 365). Przedmiotem oceny nie mogą być przesłanki przyznania renty. Należy zwrócić uwagę, że rozpoznając powództwo o zmianę wysokości renty, sąd nie jest związany sposobem jej obliczenia zastosowanym w ugodzie lub wyroku zasądzającym rentę (zob. wyrok SN z dnia 10 kwietnia 2014 r., II PK 191/13, OSNP 2014, nr 7, poz. 91).

W uzasadnieniu powołanego wyroku z dnia 10 kwietnia 2014 r., II PK 191/13, Sąd Najwyższy wyjaśnił: Artykuł 907 § 2 k.c. stanowi, że jeżeli obowiązek płacenia renty wynika z ustawy, każda ze stron może w razie zmiany stosunków żądać zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie. Przytoczony przepis, jak wynika wyraźnie z jego treści ("choćby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie"), przewiduje odstępstwo od zasady materialnej prawomocności wyroków i materialnej skuteczności ugód, w zakresie określenia wysokości i czasu trwania renty (por. uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasadę prawną z dnia 18 października 1972 r., III PZP 25/72, OSNCP 1973 nr 3, poz. 38). Związanie prawomocnym wyrokiem lub zawartą ugodą dotyczy, w świetle zgodnego orzecznictwa Sądu Najwyższego, jedynie zasady odpowiedzialności dłużnika i stopnia tej odpowiedzialności, w tym przyczynienia się poszkodowanego do szkody. Sąd nie jest natomiast związany sposobem jej obliczenia zastosowanym w umowie stron (ugodzie) lub wyroku zasądzającym rentę (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 19 listopada 1971 r., II PR 346/71, OSNCP 1972 nr 5, poz. 94; 27 listopada 1986 r., IV CR 371/86, niepublikowany; 13 października 1987 r., IV CR 265/87, LEX nr 8842, 3 marca 2005 r., I UK 196/04, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 24; 7 maja 2013 r., I PK 306/12, LEX 1391694). Sąd, rozpoznając na podstawie art. 907 § 2 k.c. powództwo o zmianę wysokości renty za wyrządzoną szkodę, nie bada więc ponownie przesłanek odpowiedzialności, lecz ogranicza się do sprawdzenia, czy zmiana stosunków usprawiedliwia żądanie zmiany wysokości lub czasu trwania renty. W szczególności, jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku z 27 listopada 1986 r., nie można się zgodzić z poglądem, że sąd orzekający na podstawie art. 907 § 2 k.c. jest związany sposobem ustalenia renty, przyjętym w poprzednim wyroku, skoro okoliczności rzutujące na wysokość renty, z upływem czasu ulegają zmianom. Przy związaniu sposobem ustalenia renty w pierwszym wyroku mogłoby więc, np. dojść do podwyższenia tej renty do wysokości przekraczającej aktualne usprawiedliwione potrzeby uprawnionego. Przyjęcie odmiennego stanowiska zaprzeczałoby podstawowemu założeniu, że w sytuacji, gdy na podstawie art. 907 § 2 k.c. strona żąda zmiany wysokości lub czasu trwania renty, w związku ze zmianą stosunków, sąd musi uwzględnić także przesłanki określone w art. 444 § 2 (lub 446 § 2 k.c.) k.c.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1976 r., III PR 151/75 (niepublikowany, teza w LEX nr 14298) powództwo oparte na wskazywanym przepisie nie może zmierzać do poprawienia błędów poprzedniego orzeczenia sądowego bądź zawartej ugody. Argument ten nie ma jednak związku z rozważanym problemem. Pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z 30 stycznia 1976 r., podzielany w późniejszym orzecznictwie i doktrynie, oznacza jedynie, że w sprawach o zmianę wysokości i czasu trwania renty sąd bada, czy od ostatniego orzeczenia sądowego bądź ugody, ustalających wysokość renty, nastąpiła zmiana stosunków. Powództwo oparte na art. 907 § 2 k.c. nie może natomiast zmierzać do poprawienia błędów poprzedniego orzeczenia sądowego bądź zawartej ugody, a więc sąd nie może, jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tego wyroku, uwzględnić powództwa o zmianę wysokości renty także za okres objęty ugodą.

Kierując się tymi poglądami stwierdzić należy, że powódka zgodnie z art. 6 k.c. nie wykazała zmiany stosunków w zakresie rozmiarów opieki jakiej potrzebuje. Chodzi tu oczywiście o porównanie okresu, który doprowadził do podwyższenia renty pierwotnie zasądzonej wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w B.z dnia 20 lipca 1984 r., sygn. akt I C 141/84 z kwoty 1.615,79 zł miesięcznie do kwoty 2000 zł miesięcznie od dnia 1 września 2007 r. wyrokiem Sądu Okręgowego w K.z dnia 29 sierpnia 2007 r., sygn. akt I C 1552/05.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Okręgowy podał, że pogorszenie stanu zdrowia powódki uzasadnia zarówno zakup dodatkowych leków jak i opiekę osób trzecich. Jednoznacznie też stwierdził, że zasądzona renta obejmuje wydatki z tytułu zwiększonych potrzeb powódki, które nie zostały zaliczone do odszkodowania z art. 444 § 1 k.c. Zwiększone

potrzeby powódki to konieczność stosowania specjalnej diety w związku z siedzącym trybem życia, koszty konsultacji medycznych związanych z pojawieniem się bólu fantomowego, konieczność korzystania z pomocy i opieki osób trzecich oraz dalsze zabiegi medyczne. Sąd Orzekając o podwyższeniu renty nie wskazał jaka część kwotowo przypada na koszty opieki ani też nie określił czasowo wymiaru opieki o jaką podniesiono rentę w stosunku do pierwotnie zasądzonej.

Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. To strony są zatem obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne (art. 232 zd. pierwsze k.p.c.). Rzeczą Sądu nie jest zastępowanie stron w czynnościach, do których obliguje je przepis art. 232 k.p.c.. W szczególności Sąd nie jest zobowiązany do zarządzenia dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych, pozwalających na ich udowodnienie. Nie ma też obowiązku przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Z art. 6 k.c. płynie generalny wniosek, że prawa podmiotowe mogą być skutecznie dochodzone o tyle, o ile strona jest w stanie przekonać sąd co do faktów, z których wyprowadza korzystne dla siebie twierdzenia (tak m.in. M. Pyziak-Szafnicka - Kodeks cywilny. Komentarz. Część ogólna pod red. P. Księżaka i M. Pyziak - Szafnickiej, teza 2 do art. 6 KC).

To obowiązkiem powódki było zatem wykazanie, że w ogóle doszło do zmiany stosunków uzasadniających żądanie oparte na art. 907 § 2 k.c. Należało zatem wykazać, że stan zdrowia powódki wynikający z obrażeń doznanych w wypadku komunikacyjnym w 1981 r. spowodował, że w stosunku do sierpnia 2007 r. (wówczas wydany został wyrok podwyższający rentę), wymaga świadczenia pomocy i opieki w większym rozmiarze czasowym. Nie mogą przy tym być brane pod uwagę choroby samoistne powódki w tym przebyta choroba nowotworowa. Takich dowodów powódka nie zaferowała mimo, iż była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. Nie jest w tym zakresie wystarczającym dowodem przesłuchania świadka – córki powódki czy samej powódki, które zresztą podały, że powódka wymaga opieki w wymiarze 4 godzin dziennie. A więc jest to cały czas wymaganej opieki, a nie dotyczący wzrostu zakresu opieki w stosunku do wcześniejszego okresu objętego rentą zasądzoną w 1984 r. i jej podwyższeniem wyrokiem z 2007 r.

Nie ma przy tym najmniejszego znaczenia to kto świadczy taką opiekę na co wskazała strona pozwana w apelacji odwołując się do licznych orzeczeń Sądu Najwyższego. Dlatego też nie można uznać za zmianę stosunków w rozumieniu art. 907 § 2 k.c. tego, że powódkę opuścił wieloletni partner, który wcześniej sprawował opiekę nad nią. Jest to bowiem okoliczność obojętna dla rozmiaru opieki i pomocy jaką powódka w związku ze skutkami obrażeń doznanych w 1981 r. winna otrzymywać.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 marca 1976 r., IV CR 50/76 wyjaśnił:

„Przyznanie renty z tytułu zwiększonych potrzeb na podstawie art. 444 § 2 k.c. nie jest uzależnione od wykazania, że poszkodowany te potrzeby faktycznie zaspokaja i ponosi związane z tym wydatki. Do przyznania renty z tego tytułu wystarcza samo istnienie zwiększonych potrzeb jako następstwa czynu niedozwolonego" (LexPolonica nr 301141, OSNCP 1977, nr 1, poz. 11).

Co więcej renta przewidziana w art. 444 k.c. nie ma charakteru alimentacyjnego, lecz wyłącznie odszkodowawczy i przesłanką jej ustalenia nie może być koszt utrzymania osoby poszkodowanej, ale wyłącznie odszkodowanie za utratę zdolności do pracy (za utratę zarobków) oraz za zwiększenie się potrzeb poszkodowanego na skutek wyrządzenia mu szkody na zdrowiu (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 20 grudnia 1977 r., IV CR 486/77, LexPolonica nr 319802).

Niewykazanie przez powódkę zasadniczej okoliczności jaką jest zmiana stosunków o której mowa w art. 907 § 2 k.c. prowadzić musiało do zmiany wyroku poprzez oddalenie powództwa.

Mając powyższe na uwadze orzeczono na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. a o kosztach zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 k.p.c..

SSA Teresa Rak SSA Anna Kowacz – Braun SSA Paweł Czepiel